

COMPOST STROOIEN: GOED VOOR BODEM EN PRODUCT

Peter Hollebrandse van Vogelaar Fruitcultures in Krabbendijke strooit eind februari groencompost onder een perceel peren. „Het is mooi spul. Goed voor het bodemleven en ook voor de vochttoestand van bodem. En het is beter dan GFT-compost, want dat is doorgaans wat zouter en er zit vaak ook wat meer rommel in”, zegt hij. Vogelaar Fruitcultures hecht veel waarde aan compost, met name onder de perenpercelen waarvan de oogst lang bewaard wordt. „Compost bevordert een constante, ongestoorde groei. Dat is gunstig voor de bewaarbaarheid van het product.”

‘PAL VOOR EEN EERLIJK NEDERLANDS PRODUCT’

Veiling Zaltbommel groeit en werkt aan een digitale klok, om nog meer kopers te kunnen bereiken. Toch is directeur Gerard van den Anker niet alleen maar positief over de toekomst: „We moeten beleidsmakers blijven uitleggen waar telers tegenaan lopen. Anders gaan er teelten verdwijnen.”

Gerard van den Anker is sinds een jaar directeur bij de Coöperatieve Tuinbouwveiling in Zaltbommel. Het voelde voor hem een beetje als thuiskomen, want als fruitteiler kent hij de veiling van vroeger uit. Na jaren te hebben gewerkt in de politiek, was hij vier jaar lang voorzitter van de Nederlandse Fruittelers Organisatie (NFO) en maakte hij kortstondig zelfs een uitstap naar Den Haag, als CDA-Tweede Kamerlid. In Zaltbommel heeft hij het gevoel dat hij al zijn ervaring goed kan inzetten. „Door naast de teler te staan”, zoals hij de missie van de veiling omschrijft.

Hoe verliep het verkoopseizoen tot dusver?

„Grilliger dan anders. Dat komt enerzijds door klimaatextremen; telers in de Betuwe hebben schade gehad door extreme hitte, maar vooral ook door hagel. Dat heeft geleid tot minder aanbod in verschillende fruitsoorten. Daarnaast konden we goed de effecten merken van de dure energie. Glastuinders zijn zuinig aan gaan doen met gas en CO₂. Dat leidt ertoe dat producties later dan anders op gang komen. Ook zijn er meer pieken en dalen in de aanvoer. Je ziet dat het aanbod in de breedte kwetsbaarder wordt. En dat is in heel Nederland zo. Niet zo zeer dat we hier Engelse toestanden krijgen, met lege schappen, maar je ziet wel degelijk dat er gaten vallen. Het was simpelweg te duur voor telers om vroeg aan de slag te gaan. Zo zag je dat telers hun gascontracten door verhandelden en de kas

Gerard van den Anker, directeur
Coöperatieve Tuinbouwveiling in Zaltbommel

leeg lieten staan. De prijzen van gas zijn net op tijd weer gedaald; veel telers zijn op het laatste moment toch weer ingestapt, en konden nog net planten bestellen. Ook in het fruit zijn de energiekosten zo hoog, dat ze bepalender worden voor de aanvoer. Dat geldt voor teelten onder glas maar ook in het hardfruit. Telers worden voorzichtiger: ga je lang bewaren of niet? Je gaat toch andere afwegingen maken.”

‘Betaalbaar voedsel van hoge kwaliteit lijkt heel vanzelfsprekend. Maar dat is het niet. Dat zullen we moeten blijven uitleggen’, lees verder op pagina 6.

IN DEZE KOERIER...

- ‘Perenschurft steeds vroeger en heftiger’ 2
- Even voorstellen: Corstian Prozman 3
- Spint goed onder controle met vernieuwde aanpak 4
- Voor een goed effect tegen rupsen móet het zonnetje schijnen’ 5
- ‘Ik wil gewoon een fatsoenlijke boterham kunnen verdienen’ 7

'PERENSCHURFT STEEDS VROEGER EN HEFTIGER'

„Conference is de afgelopen jaren steeds vatbaarder geworden voor perenschurft. Dat vraagt om een straffere aanpak van de schimmel, vooral aan het begin van het seizoen.” Dat zegt Max Vervoorn, specialist gewasbescherming in grootfruit bij CAF. Behalve meer aandacht voor hygiënemaatregelen, zoals strokenpoetsen, pleit hij voor inzet van de sterkst mogelijk middelenmix. Uit veldproeven van afgelopen jaar blijkt dat Luna Care zeker in die mix thuishoort.

Max Vervoorn is specialist gewasbescherming grootfruit bij CAF in Waardenburg (Gld.).

„Het grootste probleem van schurft in peren is misschien wel dat we er nog steeds niet alles vanaf weten”, zegt Max Vervoorn wanneer hij het onderwerp perenschurft aansnijdt. Waar het probleem in appel door de jaren heen behoorlijk goed in kaart is gebracht en bovendien veel zichtbaarder is in de praktijk, blijft schurft in peer een grote mate van ongrijpbaarheid houden. „Neem bijvoorbeeld de incubatietijd van de schimmel. In appel - bijvoorbeeld Jonagold - ligt deze tussen één en 2,5 week, waarna de schimmel zich doorgaans goed laat zien op het blad. Bij peer kan de incubatietijd flink wat langer zijn en daardoor ook onduidelijker. Daar komt nog bij dat aangetast blad af valt, waardoor het nóg weer minder zichtbaar is. Perenschurft geeft dus zogezegd veel minder signalen af dan schurft in appel; dat maakt het voor telers lastiger om er grip op te houden.”

Schimmel past zich steeds meer aan

Volgens Vervoorn heeft de toegenomen vatbaarheid voor perenschurft (met name in Conference) meerdere oorzaken. Een belangrijke is het sterk toegenomen areaal Conference - vaak geteeld in grote blokken, waardoor de schimmel veel meer mogelijkheden heeft gekregen om zich aan te passen. Een aantal relatief warme en zachte winters hebben die aanpassingsmogelijkheden alleen maar groter gemaakt. Daarnaast speelt ook de veranderende manier van telen een rol. Vervoorn: „We willen steeds grovere peren, waarvoor we meer stikstof toedienen en dus ook meer groei in de bomen krijgen. Dit leidt tot steeds hogere bomen, waarbij het lastiger is om - zeker met een grove druppel die eerder valt - voldoende bedekking te krijgen bovenin de boom. Gevolg is dat hier steeds vaker takschurft op de eenjarige scheuten ontstaat - die we meestal niet goed opmerken, waarna de schimmel langzaam naar beneden kruipt en vervolgens heel lastig uit te bannen is.”

In dit kader wijst hij ook nog maar eens op het belang van bedrijfshygiëne. „Ik weet dat het wegpoetsen van blad en hout een hoop extra werk met zich meebrengt en dat dit karwei vaak samenvalt met de laatste snoeidagen, waar telers liever hun aandacht aan besteden. Maar met strokenpoetsen kun je de sporendruk zeer sterk verminderen. Als je weet dat één blad met schurft zo'n 30.000 ascosporen kan bevatten, dan weet je ook wat het tijdig verwijderen of vernietigen van oude blad op kan leveren.”

Alert op vroege infecties

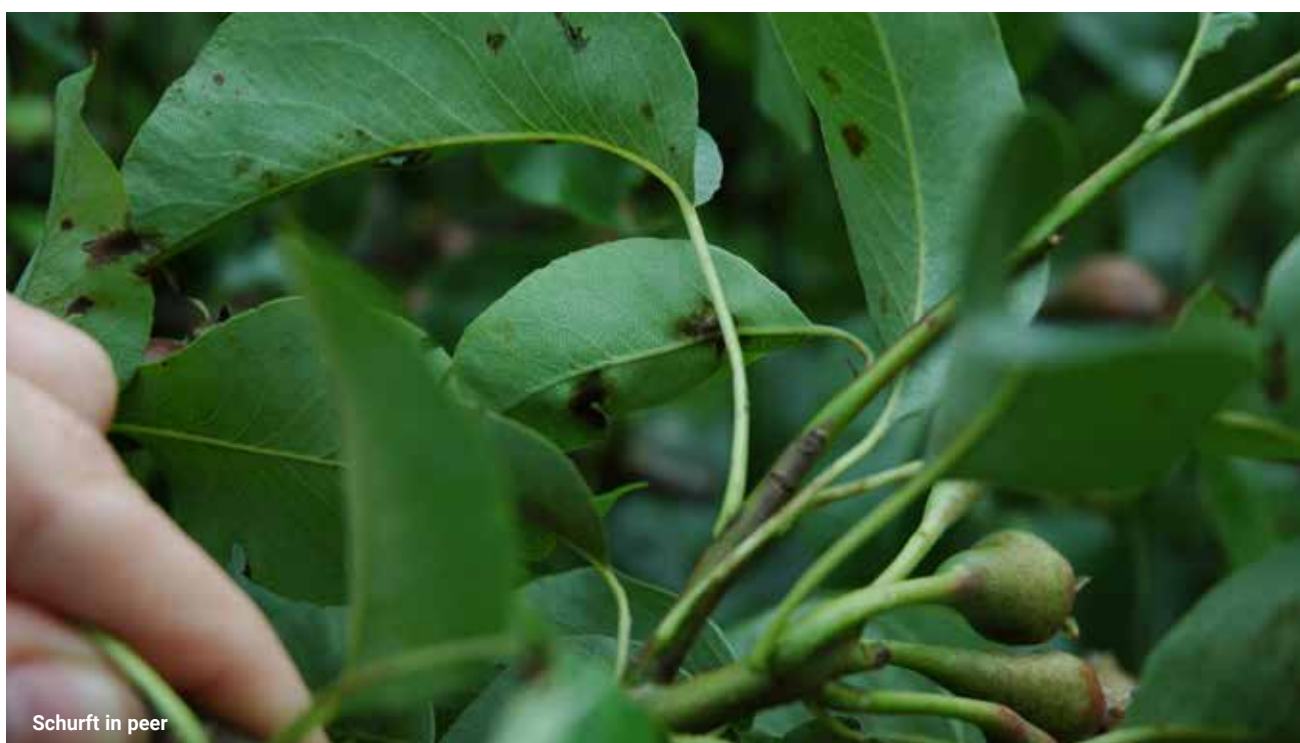
Een belangrijk aandachtspunt van perenschurft zijn de vroege infecties in het voorjaar - wanneer de eerste knoppen gaan schuiven. Vervoorn legt uit: „In de eerste weken van het primaire seizoen worden er bij peren meer ascosporen uitgestoten dan bij appels. Die uitstoot van ascosporen begint normaal gesproken zo rond half maart. Rijpe sporen in combinatie met groene delen en een bepaald aantal uren bladnat en voldoende temperatuur betekent al gauw infectiegevaar. Als er in het primaire seizoen schurft wordt opgelopen blijven aangetaste schurftvlekken op bijvoorbeeld de vruchten conidiënsporen uitstoten gedurende de rest van het seizoen. Ook kunnen eenjarige scheuten schurft oplopen: takschurft.”

In tegenstelling tot ascosporen kan kieming en verspreiding van conidiën ook al bij dauwnatte nachten plaatsvinden. Juist daardoor vormen de conidiënsporen een nog groter probleem dan ascosporen, temeer de gevolgen daarvan in de vorm van takschurft maar heel lastig zijn uit te bannen. „Takschurft blijft minimaal drie jaar zitten, waarbij met name in het eerste jaar meteen weer de grootste hoeveelheid conidiënsporen - zo'n 70 procent - worden uitgestoten. Het is dus erg belangrijk om bij de start van het seizoen meteen alert te zijn op perenschurft en vroegtijdig te starten met spuiten”, zo benadrukt hij.

Veldproef in Conference

Om de bestrijdingsmogelijkheden van perenschurft wat preciezer te onderzoeken, heeft CAF het afgelopen seizoen een veldproef in Conference uitgevoerd. „Het ging om een perceel met een zeer hoge schurftdruk,

'CONFERENCE IS DE AFGELOPEN JAREN VATBAARDER GEWORDEN VOOR PERENSCHURFT'

Schurft in peer

met 59 procent aantasting op de bladeren en 80 procent op de vruchten. De hoeveelheid takschurft zat zelfs tegen de 100 procent. Het was dus wel de moeite waard om hier een flink aantal schema's op los te laten", aldus Vervoorn. In de proef zijn 10 verschillende preventieve, wekelijkse spuitschema's naast elkaar gelegd - waaronder een aantal doorspuit-schema's met alleen captan, maar ook met een aantal andere middelen (combi's) met werking tegen schurft. Tijdens het seizoen is het bestrijdingsresultaat op de bladeren (22 juni) en op de vruchten (4 mei en 18 augustus) bepaald. De beste resultaten op de vruchten waren er bij de bespuiting met Luna Care, dat twee keer vanaf het eind van de bloei (in blokbespuiting) kan worden toegepast. Deze toepassing kwam - in een doorspuit-schema - als enige iets boven de 50 procent schurftbestrijding uit. Volgens Vervoorn geeft dit allereerst aan dat het behoorlijk moeilijk is om bij een hoge druk in combinatie met takschurft een goed resultaat te halen met alleen preventieve middelen. Daarnaast laat de proef zien dat Luna Care - met de werkzame stof fluopyram - een zeer goede werking heeft op zowel ascosporen als conidiën. Samen met de tweede werkzame stof - fosetyl-aluminium - biedt het middel ook nog eens een sterke duurwerking. „Het is dus vooral de combi van beide stoffen die het middel zo sterk maakt", aldus de grootfruit-specialist. Hij benadrukt overigens dat Luna Care behalve op schurft ook een prima werking heeft op andere belangrijke schimmels zoals Stemphylium, Alternaria en meeldauw. „In feiten pak je met twee keer Luna Care op het eind van de bloei het schimmelcomplex in één keer heel breed aan en ben je - in een cruciale fase van het seizoen - een week of drie heel goed beschermd."

'Luna Care heeft goede papieren'

Nog een extra 'bonuspunt' van Luna Care is dat de werkzame stof fosetyl-aluminium een bewezen effect op de plantweerbaarheid heeft en voor een betere knopaanleg in het volgende jaar zorgt. Vervoorn verwacht dat (middelen met) fosfonaten de komende jaren sowieso een steeds grotere rol gaan spelen binnen de gewasbescherming vanwege de directe en indirecte werking tegen schimmels. „Luna Care heeft wat dat betreft dus goede papieren voor de toekomst; mijn verwachting is dat het middel steeds breder zal worden toegepast", zo besluit hij.

EVEN VOORSTELLEN:

Corstian Prosman (29) is de nieuwe technisch specialist fruitteelt bij Bayer. Sinds augustus is hij druk bezig om zich in te werken in zijn nieuwe baan. **Fruitteelt Koerier** sprak met hem over zijn verwachtingen en ambities.

Je werkt nu een half jaar als technisch specialist fruitteelt. Hoe bevalt het tot nu toe?

„Goed! De afgelopen maanden werd ik meteen ondergedompeld in het werk. Eerst met het verwerken van resultaten van het afgelopen jaar en nu vooral met de voorbereidingen voor het nieuwe seizoen. Ondertussen wordt ik bijgespijkerd over gewasbeschermingsmiddelen, proefveldprotocollen, spuittechnieken en allerlei andere zaken die bij het werk komen kijken. Tot nu toe vind ik het allemaal leuk en interessant."

Had je al ervaring in de fruitteeltsector?

„Hiervoor werkte ik als commercieel medewerker /adviseur in de boomteelt. Ik ben dus al enigszins bekend met de sector - en dus ook met ziekten en plagen die een de fruitteelt voorkomen. Dat helpt

natuurlijk een heleboel; de meeste werkzaamheden kan ik daardoor al vrij vlot zelfstandig oppakken."

Waarom ben je overgestapt naar deze baan?

„Ik ben het liefst bezig met technische en praktische zaken. Een baan als technische specialist past dan heel erg goed. Vooral de precisie van het werk vind ik heerlijk. Verder vind ik het ook prettig om regelmatig buiten te zijn; ook dat zit bij deze baan wel goed."

Tot slot: welke proeven staan er voor komend seizoen op stapel?

„Eigenlijk komen alle belangrijke ziekten en plagen wel ergens in een proef naar voren. Zo is er ruime aandacht voor onder andere de schurft- en meeldauwbestrijding en zijn er ook diverse proeven rondom de beheersing van perenbladvlo, bloedluis en roze appelluis. Verder is er komend jaar speciale aandacht voor de onkruidbestrijding in appel en peer. De precieze aanpak van al deze proeven zijn we nu nog aan het uitwerken, maar dat het weer een hoop nieuwe kennis oplevert, dat is nu al wel zeker!"

ADVERTORIAL

Luna[®]
CARE

- Systemisch fungicide speciaal ontwikkeld voor de fruitteelt
- Zeer breed werkings spectrum ; o.a. tegen schurft, meeldauw, Stemphylium en Alternaria
- Draagt bij aan verbetering van de bloemkwaliteit en versterkt de natuurlijke afweer
- Twee toepassingen per seizoen met een maximale dosering van 3 kg/ha (in appel en peer)

Kijk voor het complete advies op www.agro.bayer.nl

SPINT GOED ONDER CONTROLE MET VERNIEUWDE AANPAK

„Veel middelen tegen spint zullen de komende jaren van het toneel verdwijnen. We moeten daarom vlot werk maken van een bestrijdingsstrategie waarbij de inzet van alternatieve en biologische middelen centraal staat.” Dat zegt Nico van Geest, fruitteelt specialist bij Agrifirm. In hun nieuwe strategie staan minerale olie, FLIPPER en Siltac SF centraal.

„De laatste jaren zien we een gestage toename van spint. Niet alleen in appel, maar ook in peer. Maar hoe dat komt, is nog steeds niet helemaal duidelijk.” Nico van Geest geeft in een paar zinnen weer hoe moeilijk grijpbaar het spintprobleem in de fruitteelt is. Langere en hetere zomers? Niet genoeg natuurlijke vijanden? Het zijn volgens hem gedeeltelijke verklaringen voor de opkomst van spint, maar het ‘complete plaatje’ met alle oorzaken ontbreekt vooralsnog. Feit is dat de noodzaak om spint beheersbaar te houden de komende jaren alleen maar groter zal worden. Daar komt bij dat er steeds minder middelen tegen spint beschikbaar zijn - en dan met name de sterkere (correctie-)middelen. „Om voorbereid te zijn op de toekomst zullen we een strategie moeten gaan volgen die minder afhankelijk is van chemie en meer gebruikt maakt van biologische middelen in combinatie met natuurlijke vijanden. Of anders gezegd: we moeten naar een toekomstbestendige spintbestrijding - met middelen die een lagere impact hebben op het milieu”, zo stelt de adviseur.

Nieuwe strategie

Vanuit het Expertiseplatform Fruit & Vruchtbomen doet Agrifirm al meerdere jaren onderzoek naar mogelijkheden om spint middels een ‘alternatieve, minder belastende strategie’ te beheersen. Binnen deze strategie staan minerale olie en het biologische middel Flipper (+ Dynex) centraal - in afwisseling met Siltac® SF. „De afgelopen jaren hebben we gezien dat we met deze middelen - en met hulp van natuurlijke vijanden zoals roofmijten - de spint beheersbaar kunnen houden. Voorwaarde is wel dat je vroeg begint met de bestrijding en er vervolgens goed bovenop zit. Alleen in noodgevallen, wanneer de druk echt te hoog wordt, is dan nog een correctie-middel nodig”, zo geeft Van Geest de resultaten weer.

Vroeg starten met minerale olie

Belangrijk is om al vroeg in het voorjaar - rond eind maart - te starten met minerale olie. „Alle spint-eitjes

die daardoor niet uitkomen betekent winst voor verderop in het seizoen”, zo geeft Van Geest aan. Als optimale spuitstipstip noemt hij het moment dat je het zogezegd ‘nog net aandurft’ qua gewasontwikkeling en dan het liefst in het stadium dat de eieren op het punt staan om uit te komen. „Op dat moment is spint het meest gevoelig en bereik je het beste resultaat.” De tweede bespuiting is met Flipper (+ Dynex). Het optimale tijdstip hiervoor is kort voor de bloei - meestal rond half april. „In dat stadium zijn de jonge, actieve mijten doorgaans het meest gevoelig voor Flipper”, aldus Van Geest. Verder is belangrijk dat het middel solo wordt toegepast en dat de spuittechniek zodanig op orde is dat alle spint ook echt geraakt wordt. De derde bespuiting met Siltac® SF volgt na de bloei - zo rond begin mei. „Hiervoor gelden dezelfde toepassingsvoorwaarden als voor Flipper, dus voldoende water, goed raken en toepassen bij sneldrogend weer”, zo verduidelijkt de adviseur nog maar eens. Hierna worden Flipper en Siltac beide nog een keer toegepast, met een min of meer een wekelijkse interval. Tegelijkertijd moeten de natuurlijke vijanden van spint - en dan vooral roofmijten - steeds meer het bestrijdingswerk gaan overnemen.

Druk laag houden

Hoewel de strategie de afgelopen jaren goed heeft gewerkt en een andere aanpak van spint dus goed mogelijk is, staat of valt het succes bij de juiste *mindset* van de teler (en adviseur), zo benadrukt Van Geest. „Essentieel binnen deze strategie is dat de spintdruk voortdurend laag wordt gehouden. Dat vraagt niet alleen om veel monitoren, maar vereist ook goed onderling overleg over zaken als perceelgeschiedenis en ervaringen van de teler. Ook belangrijk is de vraag hoeveel risico's een teler wil nemen als de spintdruk hoger dreigt te worden.”

Van Geest benadrukt nogmaals dat het nieuwe systeem prima werkt, maar begrijpt ook dat telers correctiemiddelen als Cantack, Movento of Batavia achter de hand willen houden. Daar tegenover zet hij echter de vraag: hoe lang hebben we die correctiemiddelen nog? En ook: moet je net zo lang wachten met het toepassen van alternatieve strategieën totdat het echt *móet*? „Beter is om er nú mee te leren werken en er vertrouwen in te krijgen. In mijn ogen is de enige toekomstgerichte optie: je moet ermee aan de slag.”

Siltac® SF is een geregistreerd handelsmerk van ISA Nanotech

Nico van Geest is specialist fruitteelt bij Agrifirm.

Zodra spint aan bladeren zuigen beschadigen ze de cellen. De bladeren drogen hierdoor uit en krijgen een bruine gloed. Bij een zware aantasting neemt de vitaliteit van de boom af, komen de vruchten moeilijker op kleur en vermindert de kwaliteit van de nieuw gevormde knoppen.

Van Geest controleert een rij appelbomen op spint-eieren. „Dit jaar zien we opnieuw vrij veel eieren - met name op percelen die al langer kampen met spint. Vroeg starten met minerale olie is belangrijk: alle eitjes die daardoor niet uitkomen betekent winst verderop in het seizoen”

ADVERTORIAL

FLIPPER - '4 BOUWSTENEN' Voor het maximale resultaat met Flipper

- 1 Timing**
Inzetten op het moment dat het **plaaginsect actief** is en het middel **zo langzaam mogelijk aandroegt**
- 2 Waterkwaliteit**
Voeg Dynex toe aan water, voordat Flipper wordt toegevoegd in de tank:
 - Zacht water ($\leq 15^{\circ}\text{DH}$): 0,15% Dynex
 - Hard water ($> 15^{\circ}\text{DH}$): 0,30% Dynex
- 3 Spuittechniek | volume**
Spuit met voldoende water in uw gewas. Belangrijk is het **raken van het insect**, in het gehele gewas. Houd altijd de **adviesdosering van Flipper** aan voor uw gewas
- 4 Samen met nuttigen**
Flipper is **veilig voor nuttige insecten**. Zorg voor **goede monitoring** zodat u gebruik maakt van een optimaal geïntegreerde aanpak!

'VOOR EEN GOED EFFECT TEGEN RUPSEN MÓET HET ZONNETJE SCHIJNEN'

„Als het donker en koud weer is hoef je geen XenTari te spuiten, want dan werkt het gewoon niet. Een zonnetje en een beetje temperatuur zijn écht noodzakelijk voor een goed effect tegen rupsen.” Dat zegt David van de Graaf, bedrijfsleider bij Vogelaar Fruitcultures in Krabbendijke. De afgelopen jaren deed hij - zowel in de biologische als gangbare teelt - ervaring op met het rupsenmiddel.

David van de Graaf is sinds vier jaar bedrijfsleider bij Vogelaar Fruit Cultures in Krabbendijke, een bedrijf met zo'n 160 hectare appel en peer. „Ik houd me vooral bezig met de praktische kanten van de bedrijfsvoering, zoals de bemesting en de gewasbescherming. Papier- en computerwerk horen er natuurlijk ook bij, maar het liefste ben ik buiten in de boomgaard bezig”, zo vertelt hij in de bedrijfskantine. Van de Graaf werkte hiervoor een aantal jaren als adviseur bij Delphy, waarin hij dicht op het onderzoek zat en ook veel kennis vanuit de biologische teelt opdeed. „Een mooie en leerzame tijd, maar ik miste het praktische werk. Dagelijks buiten bezig zijn is voor mij belangrijk; dat kan op dit bedrijf vrijwel elke dag”, zo motiveert hij zijn overstap naar zijn huidige werkgever.

Overzicht houden, strak plannen en vooral niks op z'n beloop laten, zijn volgens Van de Graaf de belangrijkste skills om een groot areaal fruit te kunnen managen. „Vooral in het groeiseizoen zitten we er zogezegd 'heel strak op' en kunnen we soms zelfs geen dag missen als het om de bestrijding van ziekten en plagen gaat. We hebben dan wel drie meerrijige spuiten en twee één-rijige spuiten ter beschikking, maar dan nóg hebben we minimaal twee dagen nodig om het hele areaal te kunnen spuiten. Goed anticiperen op het weer en niks uitstellen als het vandaag kan zijn bij ons hele belangrijke credo's”, zo verduidelijkt hij nog maar eens.

Rupsendruk op laag niveau

Die strakke werkwijze geldt ook voor rupsenbestrijding op het bedrijf. Van de Graaf vertelt dat de rupsendruk al jaren op een redelijk laag niveau ligt. „Dat moet ook wel, want als dat op een bedrijf met onze omvang uit de hand loopt, dan ben je niet zomaar weer terug op een laag niveau. Een bespuiting tegen rupsen slaan we dan ook niet gauw over.”

De afgelopen jaren heeft het bedrijf veel ervaring opgedaan met het biologische middel XenTari. Niet alleen op het biologische areaal van het bedrijf (ca. 15 ha), maar ook op het grootste deel van het gangbare areaal appel en peer (ca. 145 ha). „Feitelijk zijn we al met XenTari begonnen na het wegeval van het middel Runner in 2020. Er was toen nog wel een chemisch alternatief (Steward, red.), maar dat hebben we niet ingezet vanwege de nadelige gevolgen voor nuttigen. Verder had ik het geluk dat ik XenTari al wat langer kende vanuit de tijd dat ik bij Delphy werkte. Het werd toen al veel ingezet op biologische bedrijven, waardoor ik al enigszins wist wat de voorwaarden zijn voor een goede werking”, zo blikt hij terug.

Xentari heeft zonnetje nodig

Volgens Van de Graaf zijn er prima resultaten te behalen met XenTari - al horen daar wat hem betreft wel een paar duidelijke voorwaarden bij. „Het allerbelangrijkste is dat het zonnetje schijnt. Zonlicht is namelijk nodig om de bacillus-bacterie in het middel actief te maken. Verder mag het ook niet te koud zijn; 7 à 8 graden is toch wel het minimum. XenTari inzetten bij donker en koud weer heeft echt geen enkele zin, want het werkt dan gewoon niet. Ik heb dat zelf ook wel eens ervaren toen ik het bij donkerder weer spoot. Je hoopt dan: het zal toch nog wel iets werken...? Maar dat is dus niet zo. Het middel doet dan zo goed als niets. Je moet dus heel erg kien zijn op de weersverwachting en alleen spuiten onder optimale omstandigheden”, zo vat hij de meest essentiële boodschap samen.

Ook belangrijk is om het optimale tijdstip voor inzet van XenTari direct aan te grijpen en niet af te wachten. Van de Graaf: „Met de inzet van chemie kun je vaak nog wel een paar dagen schuiven, met biologische middelen zoals XenTari meestal niet. Het vraagt dus ook om een andere mindset; het is nog meer vooruitkijken naar de weersverwachting en spuiten op het beste moment. Met bio-middelen kun je niet zeggen: het past me vandaag niet. Nee, het moet juist vandaag gebeuren.”

Spuiten op ervaring en gevoel

Voor wat betreft de spuittechniek is het vooral belangrijk dat de bomen - en dus ook de rupsen - zo volledig mogelijk geraakt worden. Van de Graaf zegt daarbij vooral af te gaan op zijn ervaringen en gevoel - en durft er niet direct een 'advies' voor collega's aan te koppelen. „Meestal gebruiken we zo'n 300 liter water. Dat is iets meer dan de gebruikelijke 250 liter, maar ook weer niet zoveel dat de bomen gaan druipen. Verder houden we voor de meerrijige spuit een gemiddeld rijsnelheid van 6,8 km/uur aan. Dat is iets langzamer dan normaal; vooral om voldoende werveling in de boom te krijgen. Om die reden blazen we ook liever niet te hard; richting het einde van de oogst voeren we het toerental hooguit op naar 1600 tot 1630 tpm. Verder hebben we XenTari tot dusver altijd solo ingezet, vooral om zeker te zijn dat andere middelen of meststoffen geen afbreuk doen aan de effectiviteit. Bij XenTari gaat het toch om een levende werkzame stof; die wil je zo goed mogelijk tot zijn recht

David van de Graaf is bedrijfsleider bij Vogelaar Fruitcultures in Krabbendijke (Zld.). Het bedrijf teelt ca. 148 hectare peer en 11,5 hectare appel. Ongeveer 15 hectare is biologisch.

laten komen. Maar nogmaals; dit is geen wetenschap, maar ervaringsdeskundigheid en fingerspitzengefühl, waarbij we zelf ook elk jaar weer bijleren”, aldus de bedrijfsleider.

'Ervaring opdoen meer dan ooit noodzakelijk'

Van de Graaf merkt dat veel gangbare bedrijven door bovengenoemde 'onzekerheden' nog wat huiverig zijn om XenTari in te zetten. „Zowel bij telers als bij adviseurs zie ik de nodige koudwatervrees voor bio-middelen en is de heersende stemming dat je er vooral niet teveel van moet verwachten. Dat is erg jammer, vooral omdat ervaring opdoen *meer dan ooit* noodzakelijk is. De komende jaren zullen we hoe dan ook meer gaan werken met biologische middelen zoals XenTari. Om dat goed in de vingers te kunnen krijgen heb je ervaringen nodig - en moet je ook leren accepteren dat het ene jaar beter uitpakt dan het andere. Ook wordt je automatisch aangezet om nog meer na te denken over biologische processen in de boomgaard. Waarom zitten die vlooiën nou hier en niet daar? En waarom verteert het blad hier beter dan op dat andere perceel? Het wordt dus tijd om die koudwatervrees af te schudden en de biologische uitdagingen aan te gaan”, zo besluit hij.

'MET CHEMIE KUN JE VAAK NOG WEL EEN
PAAR DAGEN SCHUIVEN, MET BIOLOGISCHE
MIDDELEN ZOALS XENTARI MEESTAL NIET'

'BETAALBAAR VOEDSEL VAN HOGE KWALITEIT LIJKT HEEL VANZELFSPREKEND. MAAR DAT IS HET NIET. DAT ZULLEN WE MOETEN BLIJVEN UITLEGGEN'

De aangekondigde veranderingen in de energiebelasting baart telers zorgen. Welke gevolgen verwachten jullie?

„Je ziet hier in het gebied veel telers die er een paar duizend vierkante meter tot een hectare glas bij hebben. Dat zijn bijvoorbeeld telers met houtig kleinfruit en aardbeien, die daarmee hun seizoen vervroegen of verlengen. Die gaan in de huidige plannen van het kabinet grote klappen krijgen. In 2025 val je tot een verbruik van 170.000 kuub gas in de eerste schijf, waardoor je dan plotseling met 50 cent per kuub omhoog gaat. Zo'n bedrijf betaalt dus 85.000 euro extra heffing ten opzichte van de huidige situatie. Dat is niet te dragen. Het was voor ons aanleiding om beleidsmakers uit te nodigen bij een van onze telers, om daar in de praktijk te laten zien wat hiervan de gevolgen zijn. Je kunt mooie doelen hebben: van 't gas af en willen elektrificeren. Maar dat moet dan wel kunnen. Je moet ten eerste de investeringen kunnen dragen, maar het probleem is ook dat de benodigde elektriciteit helemaal niet beschikbaar is; het huidige stroomnetwerk kan die veranderingen helemaal niet aan. Dan kom je dus als teler helemaal klem te zitten. En dat kan niet de bedoeling zijn. Vandaar dat we hierover breed alarm slaan.”

U laat ook van zich horen als het gaat om de situatie in de gewasbescherming. Wat geeft u beleidsmakers mee?

„Gewasbescherming zit in het verdomhoekje. Er zijn hele mooie doelen neergezet voor 2030, maar intussen moeten telers wel ieder jaar hun teelten naar een goed resultaat zien te brengen. Daar hoort ook een pakket aan middelen bij. Dat geldt voor de mens ook. Niemand pakt graag antibiotica, maar we zijn wel blij dat het er is op het moment dat we het nodig hebben. We moeten echt opletten dat we daar niet te lichtvaardig over denken. Anders verdwijnen er straks teelten uit Nederland en komt zelfs de voedselzekerheid in gevaar. Of we halen straks producten van ver weg binnen, die niet aan onze eigen strenge voorwaarden voldoen. De alternatieven in de gewasbescherming moet haalbaar en betaalbaar zijn. Natuurlijk moet het duurzaam, maar op dat gebied scoren Nederlandse boeren en tuinders juist heel goed. Dat blijven we bij politici altijd benadrukken. Mensen komen niet voor niets vanuit de hele wereld in Nederland kijken hoe we het hier doen.”

Gerard van den Anker: „Ik maak mij zorgen over de beschikbaarheid van insecticiden. Er verdwijnen nogal wat middelen en er zitten weinig nieuwe in de pijplijn.”

Welke knelpunten ziet u, als het gaat om gewasbescherming in de fruitteelt?

„Ik maak mij zorgen over de beschikbaarheid van insecticiden. Er verdwijnen nogal wat middelen en er zitten weinig nieuwe in de pijplijn. Als teler probeer je voor een zo goed mogelijk evenwicht tussen plaaginsecten en natuurlijke bestrijders te zorgen in de boomgaard. De fruitteelt loopt juist voorop in die benadering. Maar het lukt niet altijd en overall. Je hebt momenten dat je moet ingrijpen om populaties onder de schadedrempel te houden, liefst met middelen die natuurlijke vijanden zo veel mogelijk sparen. Op die manier moet je denk ik ook als wetgever naar de toelating van middelen kijken; hoe houd je een geïntegreerd teeltsysteem in de benen? Je kunt wel aandacht vragen voor voedselverspilling door de consument te wijzen op die banaan die op de fruitschaal ligt te verrotten. Maar ga eens na hoeveel fruit er in de boomgaard of in de kas verongelukt als een ziekte of plaag uit de hand loopt. Daar vindt straks de echte voedselverspilling plaats als je niet uitkijkt. Stel de teelt centraal in plaats van stoffeigenschaften. Het is logisch

dat de meest schadelijke stoffen zijn verdwenen, maar op dit moment verdwijnen er ook middelen met een relatief gering risico.”

Binnenkort gaan jullie van start met de digitale klok. Hoe belangrijk is de klok?

„De functie van de klok blijft onverminderd belangrijk. Je kunt niet zonder, want ergens moet de prijs tot stand komen. Er wordt ook veel gekeken naar de Belgische klokprijzen, terwijl de kwaliteit vaak niet vergelijkbaar is. Dat is gek. Die transparantie hebben we ook hier in Nederland nodig, want je wilt ook een goede weerspiegeling hebben van het Nederlands product. Anders doe je jezelf tekort. Een groot voordeel van de digitale klok is dat we ook die telers en afnemers in het buitenland beter kunnen bedienen. Want we merken een toenemende belangstelling. Via de veiling kun je je als groep, maar ook als eenling, maximaal onderscheiden. Zo doen we niet aan blokvorming, maar we blijven op kavels veilen. Dat vinden telers en afnemers prettig. Als jij altijd goede kwaliteit hebt, en jouw onderste kratje is net zo mooi als het bovenste, dan heb je wat te bieden en bind je een groep kopers aan je die daar wat extra's voor over hebben.”

Een transparante prijs is nog geen goede prijs. Hoe komt de teler aan een faire beloning? Moet hij die ook niet zoeken in keurmerken?

„De Nederlandse herkomst is al een keurmerk op zich, of het nou melkpoeder, vlees of groente en fruit is. In keurmerken geloven we niet zo. De ervaring leert dat die extra eisen gewoon worden toegevoegd aan het rijtje leveringsvoorwaarden, zonder dat je er als teler financieel wat mee opschieft. Dat moet je niet willen. We moeten gaan voor een faire beloning. Met name de retail is daarbij aan zet, om tot een betere margeverdeling in de keten te komen. We moeten af van het credo 'altijd de laagste'. Ook aan de telerskant vraagt dat inspanningen en samenwerking. Er zijn nog te veel telefoonnummers waar je als inkoper terecht kunt. Dat geeft prijserosie. Bundel de verkoop, zorg voor kwaliteit, korte lijnen en transparantie. Samen word je sterker.”

Heeft de overheid ook een taak in het zorgen voor die faire beloning?

„We hebben de overheid vooral nodig om ervoor te zorgen dat telers hun werk kunnen doen. Voldoende en betaalbaar voedsel van hoge kwaliteit lijkt in Nederland heel vanzelfsprekend. Maar dat is het niet. Dat zullen we als sector moeten blijven uitleggen en benadrukken dat Nederland best trotser mag zijn op haar eigenvoedselmakers.”

'IK WIL HIER GEWOON EEN FATSOENLIJKE BOTERHAM KUNNEN VERDIENEN'

Jan Deurloo (28) uit Sint Maartensdijk (Zld.) is sinds 2017 zelfstandig fruitteiler. Hoewel hij zijn werk met veel plezier doet, waren de afgelopen jaren niet altijd gemakkelijk. „Droogte, hagel en nachtvorst; ik heb het allemaal voorbij zien komen.” Daarnaast vraagt hij zich af of een relatief klein bedrijf als het zijne voldoende toekomstperspectief blijft houden. „Met 15 hectare fruit is het lastig om een fatsoenlijke boterham te verdienen. Maar ik zal er alles aan doen om het bedrijf overeind te houden.”

Wanneer wist je dat je fruitteiler wilde worden?

„Dat was eigenlijk pas zo rond mijn zestiende. Na eerst een opleiding metaalbewerking te hebben gedaan, heb ik de fruitteeltopleiding op het Edudelta College (nu Scalda, red.) in Goes gevolgd. Toen kwam ik erachter dat de vrijheid van het ondernemerschap en het bezig zijn in en met de natuur me toch wel erg trok.”

Wat heb je de afgelopen jaren veranderd in de bedrijfsvoering?

„De belangrijkste verandering hebben we direct al bij de bedrijfsovername uitgevoerd. Toen hebben we vier hectare appels gerooid - Jonagold en Golden Delicious - en opnieuw aangeplant met peren - Conference en Lucas. Hoewel de plukperiode daardoor wat dichterbij elkaar is komen te zitten, hebben we daar qua rendement zeker profijt van gehad. Verder hebben we in 2021 een klein stukje grond bij kunnen kopen. Dat hebben we aangeplant met Conference, waardoor we nu op een bedrijfsareaal van 15 hectare zitten.”

Hoe zijn de eerste jaren als zelfstandig fruitteiler verlopen?

„Om heel eerlijk te zijn waren die niet altijd makkelijk... De afgelopen zes jaar hebben we drie seizoenen te maken gehad met droogte, twee seizoenen met nachtvorst en één seizoen - in 2021 - met hagel. In vrijwel alle jaren heb ik wat in moeten leveren in de vorm schade aan vruchten, verruwing of te kleine vruchten. Vooral de droge jaren hakten er flink in. We hebben op ons bedrijf geen zoet oppervlaktewater in de buurt. We druppelen daarom met leidingwater, maar in droge seizoenen is de aanvoercapaciteit bij lange na niet

'DROOGTE, HAGEL EN NACHTVORST; IK HEB HET ALLEMAAL VOORBIJ ZIEN KOMEN'

voldoende. Als buffer hebben we weliswaar een klein bassin van zo'n 75 kuub, maar daar kun je hooguit een paar dagen mee vooruit. Ik zou graag investeren in zoetwateraanvoer - dat een kilometer of 2 verderop wel beschikbaar is. Maar dat vergt een flinke investering en dat geld heb ik niet zomaar even liggen...”

Waar wil je de komende jaren naar toe met je bedrijf?

„Mijn belangrijkste doel is dat ik gewoon een boterham kan verdienen op dit bedrijf. Daarvoor probeer ik zoveel mogelijk dingen zelf te doen en zo min mogelijk hulp van derden in te roepen. En waar het echt niet anders kan - zoals bij snoeien, dunnen en plukken - probeer ik dat met een minimale inzet van personeel te doen. Verder werk ik van mei tot augustus bij een loonbedrijf, waarvoor ik windsingels bij collega's snoei. Behalve dat dit wat extra geld oplevert, vind ik het ook mooi om bij collega's te kijken hoe zij de teelt aanpakken. Daar leer ik elk jaar weer wat van.”

Wat zie je als grootste knelpunt (of uitdaging) voor de komende jaren?

„Mijn grootste zorg betreft de arbeid die elk jaar duurder wordt. We zitten nu al aan minimaal €21 tot €22 per uur en ik verwacht dat dit bedrag de komende jaren vlot verder zal stijgen. Dat is voor een klein bedrijf als het onze een enorme last. Hoewel ik heel zuinig ben met externe arbeid, zit ik jaarlijks toch al gauw op 3000 tot 4000 uur. Tel maar uit hoeveel je dan kwijt bent...”

Wat ik verder zorgelijk vind is dat er de laatste jaren veel gewasbeschermingsmiddelen van de markt verdwijnen. Daardoor wordt de bestrijding van ziekten en plagen een steeds grotere uitdaging. De komende jaren zal dit nog erger worden, want ook belangrijke middelen als Captan, Roundup en Movento staan op de nominatie om te verdwijnen. Zelf probeer ik hierop in te spelen door de biodiversiteit rondom mijn bedrijf te vergroten en het nuttige insecten nog meer naar hun zin te maken. De afgelopen jaren heb ik zakjes met oorwormen en ook roofwantsen uitgezet en werk ik gericht met bloemenranden. Verder ben ik nog scherper geworden op het monitoren - waarbij ik hulp krijg van mijn vaste adviseurs van Van Iperen en Van Wesemael. Ik merk dat deze manier van werken steeds meer zijn vruchten afwerpt, maar ik heb de afgelopen jaren ook ervaren dat het heel prettig is dat we correctiemiddelen achter de hand hebben voor als het helemaal fout dreigt te gaan.”

Wat vind je het mooiste aan het vak?

„Dat blijft toch het werken in en met de natuur. Vooral het voorjaar - en dan met name de bloei - vind ik elk jaar weer een prachtige periode. Als ik dan in de boomgaard rondloop, dan besef ik weer waarom ik fruitteiler ben geworden - en waarom ik het toch de moeite waard vind om vooral dóór te gaan in dit vak.”

Tot slot: welke tips of adviezen zou je jonge, startende fruitteilers mee willen geven?

„Kijk eerst zoveel mogelijk rond bij andere bedrijven - zowel in als buiten de fruitteelt. Dan krijg je een goed beeld van welk werk - en ook welke rol - echt bij je past. Wil je vooral teler zijn? Of past de rol van manager je beter? Dat maakt nogal wat uit in het dagelijkse werk. Zelf vind ik fijn om zelfstandig te werken en mijn eigen beslissingen te nemen. Maar zoals eerder gezegd: met 15 hectare fruit is het lastig om het bedrijf in de benen te houden. Maar hoe dan ook zal ik er alles aan doen om overeind te blijven.”

In de rubriek **Jong & Ondernemend** laten we jonge ondernemers in de land- en tuinbouw aan het woord. Hoe runnen zij hun bedrijf? Welke kansen en bedreigingen zien ze binnen hun vakgebied? En vooral: hoe zien zij de toekomst tegemoet? In deze aflevering: Jan Deurloo (28) uit Sint Maartensdijk (Zld.). Hij teelt 12 hectare peer (Conference en Lucas) en 3 hectare appel (Elstar en Delcorf).

„Conference is de afgelopen jaren steeds vatbaarder geworden voor perenschurft. Dat vraagt om een straffere aanpak van de schimmel, vooral aan het begin van het seizoen.”

Max Vervoorn,
specialist gewasbescherming
in grootfruit bij CAF.

„We moeten naar een toekomstbestendige spintbestrijding - met middelen die het milieu zo min mogelijk belasten.”

Nico van Geest,
specialist fruitteelt
bij Agrifirm.

„Als het donker en koud weer is hoef je geen XenTari te spuiten, want dan werkt het niet. Een zonnetje en een beetje temperatuur zijn noodzakelijk voor een goed effect tegen rupsen.”

David van de Graaf,
bedrijfsleider bij Vogelaar
Fruiculturesin Krabbendijke (Zld.)

„Met 15 hectare fruit is het lastig om een fatsoenlijke boterham te verdienen. Maar ik zal er alles aan doen om het bedrijf overeind te houden.”

Jan Deurloo,
fruitteeler in Sint Maartensdijk

COLOFON

- Concept en realisatie:**
- Bayer CropScience SA-NV
- Vormgeving en opmaak:**
- StudioCR
- Fotografie:**
- Bayer CropScience SA-NV
- Drukwerk:**
- HH Global

Dit is een uitgave van:
Bayer CropScience SA-NV
Siriusdreef 36
PO Box 88
NL-2132 WT Hoofddorp
www.agro.bayer.nl

Onze gebruiksaanwijzingen, zowel mondeling als schriftelijk verstrekt, berusten op uitgebreide proefnemingen. Wij adviseren naar beste weten volgens kennis van zaken van dit ogenblik, echter zonder daarvoor aansprakelijkheid op ons te nemen, omdat opslag/bewaring en toepassing zich aan onze controle onttrekken. Beschrijvingen van een product, resp. gegevens over de eigenschappen daarvan betekenen niet, dat verantwoordelijkheid wordt gedragen bij eventuele schade. Gebruik gewasbeschermingsmiddelen veilig. Lees vóór gebruik eerst het etiket en de productinformatie.

Bayer CropScience aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid over gepubliceerde uitspraken en/of meningen. Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd of openbaar worden gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van Bayer Crop Science SA-NV.

TERUG IN DE TIJD

Wijk bij Duurstede, voorjaar 1935: 'In een boomgaard van de 'Wijksche Fruitmij' heeft men 250 ruwolie-kachels geplaatst die 's nachts wanneer het vriest worden aangestoken, waarbij elke kachel 10 m² vorstschade vrijwaart. De kachel verspreidt zijn warmte in de boomgaard.'

Foto: Nationaal Archief/Collectie Spaarnestad/Fotograaf onbekend

PUZZEL MEE EN WIN EEN DINER VOOR TWEE!

Houdt u van lekker eten en drinken in een goed restaurant? Los dan deze woordzoeker op! Uit de goede inzendingen worden drie winnaars getrokken. Zij krijgen elk een dinerbon ter waarde van €150.

De woorden hieronder zijn horizontaal, verticaal en diagonaal in alle richtingen in de puzzel verstopt. Ze kunnen elkaar overlappen. Zoek ze op en streep ze af. De overgebleven letters vormen achter elkaar gelezen de oplossing.

BON

Naam:

Adres:

Postcode/ Plaats:

E-mail adres of telefoonnummer:

Bedrijfstype/aantal hectare:

De oplossing van de woordzoeker is:

Stuur de ingevulde bon uit deze krant in een ongefrankeerde envelop naar:

Bayer CropScience SA-NV

T.a.v.: Fruitteelt Koerier

Antwoordnummer 55074 - 3640 WB Mijdrecht

Actievoorwaarden:

Deze prijsvraag loopt van 1 t/m 30 april 2023. Uit de goede inzendingen worden drie prijswinnaars getrokken. Deze prijswinnaars krijgen tussen 1 mei en 1 juni bericht. Over de uitslag kan niet worden gecorrespondeerd.

ADVIES	GEWAS	PERENBLADVLO
APPEL	HAGEL	PRUIM
BESSEN	HECTARE	ROESTMIJT
BEWARING	KANZI	SEIZOEN
BLOEI	KERS	SNOEIEN
CANTACK	KORTLOT	SPINT
CTGB	LUIS	TELER
ELSTAR	MEELDAUW	TOELATING

L T N I P S U N S B G T C O
S N O E I E N A K R C A L R
N G N I T A L E O T E V M M
B E W A R I N G R E D K E I
H R O E S T M I J T A B A E U
E G A Z C E E E L P L N L R
C F D T I A L B O P O Z D P
T S V U W E N G T E E I A L
A F I L R E S T E L I O U E
R W E U R E R E A W C H W G
E T S E L S T A R C A E P A
O W P B E S S E N E K S R H

©www.puzzelpro.nl

